

הפגנה נגד עסקת הטיעון של הפרקליטות עם קצב, יוני 2007

צילום: activiststills.org

דבר מערכת

"זר בארץ נוכרייה" הוא השם שניתן למחקר תצפיתי בן מספר שעות שערך סטודנט - גבר - ב"אשה לאשה" לפני כחודש. בסופו של דבר אחת המסקנות שלו הייתה כי: "לא כל גבר ב"אשה לאשה" נתפס כ"אויב", אך הוא בהחלט נדרש לעבור "מבחן-קבלה" ולהיתפס כ"מחובר לרעיונות חיוביים" על מנת להיחשב כ"בסדר". מעניין, לא!! אצלי זה היה מעורר מחשבה, האם זה נכון? האם כך אני גם נוהגת לגבי הגברים בחיי? מה אני עושה עם מי שלא עובר את המבחן? עד כמה זה מודע? אני זוכרת את הפעם הראשונה שמישהו שאל אותי אם אנחנו שונאות גברים, התחלתי לחזק עד שהבנתי שהוא לא צחק אלא שאל באמת ובתמים. מאז כבר די הרבה אנשים שאלו אותי את זה, כולם גברים. עם הזמן פיתחתי לי תשובה מוכנה מראש: "לא, אנחנו לא שונאות גברים. חלק מאתנו בחרו בזוגיות אינטימית עם גברים, לרבות יש אבות, אחים, דודים - גברים שאנחנו אוהבות ומכבדות, לחלקנו יש בנים, נכדים, נינים - ילדים שאנחנו שותפות בחינוכם הפמיניסטי. אנחנו לא שונאות גברים אבל אנחנו כן דורשות מהם להכיר בזכויות היתר שלהם ובחלק שלהם בדיכוי שלנו. אנחנו מחפשות לא רק הכרה אלא גם עשייה - להפסיק להיות חלק מדיכוי האשה". התגובות עד עכשיו היו מנומסות ולא מעניינות, אולי הם התביישו שהם בכלל שאלו. רעיון "מבחן הקבלה" הוא חדשני מבחינתי וכאמור מעורר מחשבה.

בכל מקרה, גברים פמיניסטיים, גברים בפמיניזם, גברים ופמיניסטיות: נראה לי שזה הנושא הכיעתיק בפמיניזם מסימון דה-בובאר דרך הרדיקלסביות אלינו ובחזרה - לכל אחת ותקופה הייתה ויש דעה. ולנו, היו הרבה סיבות בגללן החלטנו לבחור בנושא עתיק זה לדף מידע, אבל העיקרית שבהן לפחות לטעמי היא החלטת קולקטיב שטרם הוכרעה והדיון בגינה נדחה לביתניים. האם את מיני הפרויקט של החינוך (הרצאות וסדנאות) של פרויקט המאבק בסחר בנשים ובזנות יעבירו גם גברים שנכשיר לכך? יש סיבות מאוד טובות לכאן ולכאן. בלי קשר להחלטה שעוד טרם הוכרעה, הדיון בסוגיה הראה עד כמה הנושא של גברים ופמיניזם הוא רלוונטי וחשוב. ובעיקר, בעצם כמו כל נושא, טוב לפתוח אותו מידי פעם ולו כדי לוודא האם אנחנו עושות משהו בגלל שאנחנו מאמינות בו ולא רק בגלל אינרציה של אידיאולוגיה שאולי אבד עליה הכלח ו/או הגיע הזמן לשנותה ולו במעט.

יהל אס-קורלנדר

**דعوة للاجتماع السنوي في ايشاه
لايشاه - مركز نسوي حيفا**
يوم الخميس 7/9/1 ٠٧ الساعة ١٧:٢٠
يتخلل البرنامج:
عرض الفعاليات السنوية.
المصادقة على التقرير المالي لسنة 2006
انتخاب هيئته إدارية للجمعية,
انتخاب لجنة مراقبة,
الرجاء إحضار طعام نباتي من أجل وجبة العشاء المشتركة

הזמנה לאספה השנתית של "אשה לאשה" - מרכז פמיניסטי חיפה
ביום חמישי, 6.9.07 התכנסות ב 17:30
בתכנית:
הצגת הפעילות השנתית
אישור דו"ח כספי לשנת 2006
בחירת ועד העמותה
בחירת ועדת ביקורת
נא להביא אוכל צמחוני לארוחה המשותפת

سبت ايدولوجية

قادات جدد، مهاجرات وأخريات....
نظرة نسوية على الهجرة واللجوء في اسرائيل
عن مهاجرات العمل. الصهيونية والهجرة.
سياسة الهجرة في اسرائيل. المجتمع
الاسرائيلي واللجوء....

**سنلتقي يوم السبت، 27.10.07
من الساعة 9:00**

ارجوك أحضري معك طعام نباتي من أجل وجبة مشتركة.

שבת אידיאולוגית

עולות, מהגרות ושאר ירקות
מבט פמיניסטי על הגירה, עליה
ופליטות בישראל
על מהגרות עבודה, ציונות והגירה, מדיניות הגירה
בישראל, החברה הישראלית ופליטות...

**ניפגש ביום שבת, 27.10.07
מהשעה 9:00**

אנא הביאי עימך אוכל צמחוני לארוחה המשותפת

נשים אשכנזיות וגברים

בישראל של 2007 אין המון נשים שמציגות את עצמן כפמיניסטיות, לא כל שכן גברים. לא בשלטון, לא במערכת החינוך, לא באיגודים המקצועיים, וגם לא בקהילות בהן זיקה פמיניסטית היא מקובלת בארצות מערביות. אין כמעט פמיניסטים באקדמיה בישראל, באמנות, ואפילו לא בתנועות השמאל. גם בתוך קהילות השמאל קירבו את רמון באותה תנועה בה הרחיקו את קצב.

אז איפה בעצם הקושי בחיבור בין גבריות ופמיניזם? אין שום סתירה במושג של גבר פמיניסט, בדיוק כמו שאין סתירה במושג 'ישראלים יהודים נגד הכיבוש'. גם הבעיות, של אפליה עתיקה ומושרשת ושל אלימות על רקע מגדרי, אינן שונות במהותן ואינן נופלת מעוולות הכיבוש, וגם הצורך בגיבוי גברי במאבק הפמיניסטי אינו נופל מהצורך בגיבוי יהודי במאבק נגד הכיבוש. אבל זה קשה, וקשה במיוחד כי זה נוגע, בגוף.

תמיד קשה להתפרק מהפריבילגיה המשוייכת לנו כבעלות ובעלי שררה. גם כשנדמה לנו שאנו מכירות במימדים האידיאולוגיים המופשטים שלה, ומוכנות לוותר על הקניין, קשה שלא ליפול למלכודת של פוליטיקת הזהויות, בין פח ההשתפכות לפחת ההלקאה העצמית. חלקנו מכירים את האתגר הכרוך במעבר מאידיאולוגיה לפרקטיקה מהמעבר מדיונים פוליטיים מופשטים להשתתפות פעילה במאבק העממי הפלסטיני, ומהאתגר שבמפגש עם שותפינו הפלסטיניים למאבק. חלק גדול מפעילי השמאל, בעלי השררה הציונית שהם גם בעלי השררה המעמדית, נרתעים כידוע מפעילות משותפת מקבילה בתוך החברה הישראלית. כיהודיה אשכנזית שגדלה וחיה כאן יותר קשה לי להתפרק מאשכנזיותי מאשר לפרק את הציונות שהוטמעה בי משחר ילדותי. המגע בין אשכנזיות ללא-אשכנזיות צפוף יותר והזהויות שההסטוריה הזאת יצרה וממשיכה לייצר כרוכות זו בזו, קרובות יותר, נוגעות בגוף, לפעמים גם מאיימות. נשים אשכנזיות יכולות לזהות את אשכנזיותן וללמוד איך לנצור אותה ממגע עם לא-אשכנזיות, אבל לא רק וגם לא במיוחד. כי אישה אשכנזית היא לא רק אשכנזית, ואשכנזיות של הטרנסקסואלית היא לא אשכנזיות של לסבית, והאשכנזיות של בוגרת חיל המודיעין שהיא היום עובדת היי טק באיזור השרון היא לא האשכנזיות של הגידעה מהפלמח. אשכנזיות יכולות ללמוד על גופן ועל בשרן את הדיכוי המופעל כלפי מזרחיות מתוך שלל הדיכויים המופעלים בתוך הרדיוס האשכנזי.

וכשם שאף אישה אשכנזייה היא לא רק אישה אשכנזייה, כך גם אף גבר הוא לא רק גבר. גבריות היא יהודית, מוסלמית, הומואית, בית שמשית, צפונית, מתגייסת, אפסנאית, עריקה, יורה, בוכה, בכל השילובים ולכל הכיוונים. אין גבריות מחוץ להקשר פוליטי ספציפי וגם גברים עוברים דיכוי. פמיניזציה של גברים לא יכולה להוצר דרך התהליך המוכר של התבדלות לשם העצמה נוסח שנות השבעים כי מדובר בקבוצה מדכאת. גם לא מדובר במתכון נוסח פוליטיקת הזהויות, בה כל קבוצת זהות מותכנסת לתוך עצמה לשם העלאת מודעות והגדרה אלטרנטיבית, כי כבר למדנו שכשמדובר בקבוצה מדכאת, התכנסות כזאת מובילה להרבה מדי הלקאה עצמית ולמעט מדי תובנה. כמו בדוגמאות האשכנזיות, כדאי לקיים 'פרקטיקה של מגע', בתוך קבוצה על טהרת הגברים, אבל קבוצה מגוונת, הכוללת חברים ממוצאים שונים, מעמדות שונים, מיניות שונה. כשהגיוון הוא נתון, והקבוצה כוללת גברים בלבד, אין כמעט מנוס מהתמודדות עם ההבדלים הפנימיים, שבין הטרנסקסואליות והומוסקסואליות גברית, שבין גבריות מזרחית ואשכנזית, שבין גבריות של צווארון לבן וגבריות של מעמדות אחרים. אין כמעט ברירה אלא ללמוד, ביחד, על הגוף ועל הבשר, את מבנה הדיכוי המופעל כלפי נשים. כי לדיכוי יש מבנה, והמבנה אחד הוא, משותף לכולם. המגוון הוא גם זה המלמד אותנו שכשם שאנו כפופים לזהויותנו, כך גם ניתן לפעמים לכופף אותן, להשתולל איתן, להרכיב מהם שעטונים חדשים. אם המוצא שלנו או השייך המעמדי מבנים את המגדרים שלנו, אז המגדרים המוגדרים גם מבנים, מצידם, את זהות המוצא. להיות מזרחי או אשכנזי זה תמיד להיות אישה מזרחית או גבר מזרחי, אישה אשכנזית או גבר אשכנזי, אבל מה זה בכלל גבר הומו מזרחי? לסבית אשכנזייה? אתרי פירוק ובניה בלתי נדלים.

מכתב מכאן

הפעם אני רוצה לצטט מתוך ספר מופלא שקראתי רק עכשיו. חברות רבות המליצו בפני לקרוא את תורת עץ הרעל של ברברה קינגסולבר שתורגם מאנגלית ויצא לאור בעברית כבר בשנת 2001. אבל אני לא מיהרתי. תמיד יש לי עוד 10 ספרים לקרוא. עכשיו כאשר סיימתי לקרוא את הספר אני רוצה להמליץ על הספר החשוב הזה, המדבר בקולותיהן של חמש נשים, מטעמים רבים. אבל כאן אני רוצה לקחת מן הספר, המספר על קונגו שבלב אפריקה, את ההסבר על שיטת הקונזוסוס - שיטת הבחירה בהסכמה.

העניין של מי שזוכה ברוב הוא המנצח בבחירות - אלה מושגים של בלגיה (הכובשת של קונגו עד לשנות ה-60) באשר למשחק הוגן - אבל בעיני האנשים פה הרעיון נראה מוזר. לקונגואים נראה מוזר, שאם אחד מקבל שישים קולות והשני מקבל ארבעים ותשעה, הראשון זוכה בכול והשני מפסיד לגמרי. זאת אומרת שכמעט חצי מהאנשים לא יהיו מאושרים, ובכפר שחציו לא מאושרים, אין יודעים לאן יתגלגלו הדברים. ובוודאי יוצצו צרות איפשהו בהמשך.

השיטה שעל-פיה זה פועל כאן היא שאת זקוקה למאה אחוז. נדרש די הרבה זמן להגיע לכך. הם מדברים ועושים עסקות ומתווכחים עד שכולם פחות או יותר מסכימים על מה שצריך להיעשות, ואז ראש הכפר מוודא שזה אכן יעשה. אם הוא עושה עבודה טובה, אחד מבניו יהיה ראש הכפר אחרי מותו. אם הוא עושה עבודה גרועה, הנשים יגרשו את ראש הכפר עם מקלות גדולים והכפר ינסה ראש כפר חדש...

עכשו רק נשאר לנו לבדוק למה הרעיון המגניב הזה אומץ בהתלהבות ובכל מקום אל תוך הפמיניזם ונוכל לקבל החלטה... הנסיון לנהל ארגון בדרכים שונות ושוויוניות איננו ניסיון קל. ארגונים רבים - גם פמיניסטיים - זנחו לעיתים קרובות את המודל הזה וחזרו לחיקה של ההירארכיה, פעמים רבות רק כדי לגלות שבכל שיטה תמיד יהיו כאלו שלא תהיינה מרוצות. זה אולי כוחו של הארגון שלנו, היכולת להתווכח, להסכים וגם לא, לחפש הסכמה או פשרה ולהיות מסוגלות ללכת הלאה. הרעיון של החלטה ובחירה בהסכמה קסם לנשים רבות מפני שהיה להן (ולנו) רצון לחפש דרכים אחרות להבניית המציאות. הן (ואנחנו) מעוניינות לדמיין לנו עולם אחר וגם לנסות לחיות בתוכו. זה איננו ניסיון קל. אבל בניגוד לדעיתן של תנועות גדולות ומתוחכמות קמים להם היום ממשיכי/ות חדשים המעוניינים לטעם מהרעיון של יצירת מבנים חדשים ומהחיפוש הבלתי פוסק אחרי דרכים חדשות כדי לשנות את המציאות. הפמיניזם לגווניו השונים בארץ אינו עומד לבד במערכה. ארגונים רבים שותפים למאבקים חברתיים חשובים כגון התמיכה במאהל מחוסרי הדיוור בירושלים, עבודה משותפת עם נשים בעוני ועוד ועוד. אנחנו מסרבות לקבל את החלוקה והמיזור שבהם כל קבוצה דואגת רק לענייניה. אנחנו שותפות לחבורה הולכת וגדלה של נשים וגברים המחפשים אפשרויות אחרות וחזון לחברה אחרת. נדרש די הרבה זמן להגיע לכך אבל מי ממהרת?

חנה ספרן

נערים נפגעי תקיפה מינית - השלכות אישיות וחברתיות

מאת: רן יקיר

במדינה כגון מערכות השלטון, התקשורת, הביטחון, המגזר העסקי, עמדות הניהול ועוד, ולמרות כל זאת אין לגיימיציה לדבר על תקיפה מינית בגברים! כלומר דווקא הנורמות התרבותיות- פטריאכליות הן שאינן מאפשרות שיח על ילד/ נער/ גבר שנתקף מינית. בהגדרה זו אנו כוללים את כל מי שנקלע בניגוד לרצונו ולהסכמתו, או על פי החוק עד גיל 14 ללא שיקול דעתו, למצב בו אינו בעל שליטה על גופו.

השלכות אישיות על נער שעבר תקיפה מינית, אם בילדותו ו/או בשנות התבגרותו מתבטאות בבדידות רגשית, בטראומה שלרוב לא עובדה, בניסיונות קשים ומרים לשמור סוד אפל, שלרוב אינו מודע הנפגע לפשרו. פעמים רבות כשנער משתף אדם בסיפורו הוא מקבל תוקף שמה שקרה לו היה כל כך זוויעתי ומגעיל, שמוטב היה כי ינצור את פיו.

בני נוער מותקפים פעמים רבות בבית ספרם על ידי נערים אחרים ו/או על ידי בעלי סמכות כגון מורים ואנשים הנתפשים על ידם כך. חלק ניכר מהתקיפות המבוצעות בידי נערים בנער מתבצעות על ידי אונס קבוצתי (שני אנשים או יותר). רוב התוקפים מוכרים לנער ורוב התקיפות מתרחשות בזירה המוכרת לו. מיתוסים וסטריאוטיפים המנכסים את התקיפות לאנשים לא נורמטיביים, זרים ומתרחשות בסמטה אפלה אינם משקפים את המציאות.

שנת 2003, 97 מהנערים ומהגברים שפנו למרכזי הסיוע לא הגישו תלונה במשטרה נגד תוקפיהם. עלינו לשאול את עצמנו מדוע הם אינם רואים באפשרות זו צעד לגיטימי ונורמטיבי? ומעבר לכך על כולנו לעשות משהו בנידון.

תקיפה מינית בבני המין הגברי- משפט זה מפחיד את רוב הציבור ואף מאיים עליו. רבים מזדעזעים מעצם האפשרות שהתופעה קיימת ולרוב מבטאים חוסר אמון מוחלט בקיומה ובממדיה. על מנת להבין את הקושי של ילד, נער או גבר שעבר ו/או עובר תקיפה מינית, יש להבין את ממדי התופעה- אחד מתוך שבעה גברים עבר תקיפה מינית בחייו.

ההקשר האסוציאטיבי הראשוני שנעשה מול צמד המילים "תקיפה מינית", מצביע על גבר התוקף אישה. איננו מחנכים את הילדים שלנו על אפשרות של קיום מעשה מיני בין זכר לזכר. אין ממשגיגים לבנים ולבנות על קיום יחסי מין בין גבר לילד, ולכן ילדים (בנים) אינם יכולים להבין את המתרחש, כאשר למשל אביו תוקף אותו במשך שנים ארוכות.

למעשה, עד גיל 12, מספר הילדות ומספר הילדים שנתקפים מינית הינו זהה, כך עולה מתוך עבודת השטח של קו הסיוע לגברים ולנערים נפגעי תקיפה מינית שמספרו 1203. במשך שנים, מרבית הדיווחים על תקיפה מינית היו בילדות ובנערו. מכאן ברור לנו שקולם של הילדים ושל הנערים כמעט ואינו נשמע אלא בא לידי ביטוי רק בהגיעם לגילאי עשרים עד חמישים.

מדינת ישראל מאופיינת במבנה חברה פטריאכלי, אשר בה לגברים יתרון חברתי במערכות השלטון, השכר, חופש הביטוי, רוב בצמתים של קבלת החלטות

העמוק יותר, הפמיניסטי, הבנוס הזה הוא מלכודת דבש. הוא מונע ממני לקחת חלק, ולהשתתף באמת, ולהחליט ביחד, ולקחת אחריות על מה שאני עושה. הבנוס הזה הוא-הוא החיץ השוביניסטי בין גברים לנשים.

אני מרגיש שהפמיניזם נותן לי את ההזדמנות להסתכל מעבר לחיץ, אל הצד השני, הנשי, ולא פחות חשוב - להסתכל אחורה, אל הגברים שאיתך, באותו הצד, ולדבר איתם על החוויה הזאת, ועל הבנוסים המפוקפקים שאנחנו מקבלים ממנה.

אבל הפמיניזם גם מחייב אותי לחשבון נפש אישי מעמיק, כגבר: האם אני מחפץ נשים? האם אני משתמש בכוח הפטריאכלי שלי כגבר מול נשים, חברות ועמיתות? האם אני נותן הזדמנות שווה לתלמידות בכיתה שלי? בזוגיות פמיניסטית השאלות האלה עולות תדיר - האם אנחנו שוויוניים גם כשאנחנו ביחד?

המקום שאני מקבל בבית "אשה לאשה", כגבר בקבוצת גברים שנפגשת בבית, הוא מקום לא-שווה, נפרד, ואני מקבל אותו באהבה ובתודה. ממש כמו עבור הנשים ב"אשה", נדמה לי, אני מרגיש שגם עבורי זו הזדמנות גדולה לשוחח בקבוצה שמשוחררת ממשחקי כוח שוביניסטיים, גם כלפי נשים - שלא נמצאות שם - וגם כלפי שאר הגברים בקבוצה.

אפילו במקומות הרחוקים ביותר מעין זרה. אפילו במקום האינטימי ביותר, המשותף ביותר בזוגיות, שעוסק בבריאותו של האדם היקר לך עלי אדמות, עומד ביניכם חיץ: הרחם לא קשור אליך, אתה לא צריך לדעת מהביוץ, ומאליו - גם אין לך אחריות על הריון או להבדיל מחלה. ברמה הפשוטה ביותר, זה נורא נוח. זה אחד הבנוסים

האם אנחנו שוויוניים גם כשאנחנו ביחד? אורי אס-קורלנדר

"אני מרגיש שהפמיניזם נותן לי את ההזדמנות להסתכל מעבר לחיץ, אל הצד השני, הנשי, ולא פחות חשוב - להסתכל אחורה, אל הגברים שאיתי, באותו הצד, ולדבר איתם על החוויה הזאת, ועל הבנוסים המפוקפקים שאנחנו מקבלים ממנה."

שהפטריארכיה נותנת לי כגבר - הזכות לא לדעת מה שלא נעים לי, ומה שמטיל עליי אחריות. ברובד

אחרי ההרצאה בפרמקולוגיה על "הורמונים ומעכביהם בבקרת פוריות האישה" - מחזור, וסת, ביוץ והריון, גלולות, גלולות ועוד גלולות - ישבנו בכיתה, מחכים לתרגול הבא. "אני באמת לא מבינה למה הייתם צריכים לשמוע את כל זה..." אמרה מישהי לגברים בצחקוק. הרגשתי כמו אחרי שיעור חינוך מיני ביסודי. מה זאת אומרת למה?!

ההבדל היחיד מבית הספר היסודי הוא, שאז עוד יכולתי לפתור את זה במבוכה גרידא, של שני הצדדים. אבל עכשיו, כולנו כבר +20, לא? אני דיברתי אחרי השיעור עם אישתי ואמרתי לה - שמענו ככה ואחרת, על הגלולות ההן והאחרות, בעוד שחברתי לכיתה לא שיערה בכלל שלבן זוגה יש איזו נגיעה (שלא לומר אחריות) לעניין הפוריות שלה, הגוף שלה והקשר שלו לכל זה. אמרתי לה רק משהו קצר בעניין, ועזבתי את זה.

חברה סיפרה לי אחר כך, שלבן זוגה (עבר את השלושים) לא היה שום מושג על "בקרת פוריות האישה" - מבחינתו זו היתה פשוט קופסה שחורה, עם הרבה דיסאינפורמציה מבחוץ, עד שהיא טרחה להסביר לו. איכשהו זה עובד, הוא אמר לעצמו, אפשר להמשיך הלאה.

בשבילי, הסיפורים האלה מדגימים את הדרך שבה כולנו, גברים ונשים, מחונכים להתייחס זה אל זה,

שְׂדִים וְשָׂדִים

סרטן השד הפך למחלה שכיחה יותר ויותר בקרב נשים. בשנים האחרונות מדובר על עלייה בשכיחות המחלה, כאשר אחת מתוך תשע נשים בישראל עלולה ללקות בסרטן השד במהלך חייה, בעוד גיל הלקות במחלה הולך ויורד.

במעמד האישה ובחתימה לשוויון, מסתבר כי עדיין, שבו רוב הציבור בתוך נוסחאות של יופי וייחוסים לגבי נשיות ומיניות. מגמה זו קשורה קשר מובהק להבניה של הגוף הנשי בחברה המערבית, לאוביקטיביקציה של גוף האישה ולמודלים שונים הפורצים לתודעתנו לגבי דפוסים של יופי קולקטיבי. מחקרים שנעשו לאחרונה מראים בעקביות כי לרוב הנשים במערב, ישנם "חיים נסתרים" המאיימים על חירותן. זהו "עורק אפלי" של שגרה עצמית, אובססיות גופניות, פחד מהזדקנות וחרדה מאובדן שליטה, הניזון מתפיסות שונות הקשורות ליופי. מקום זה, יכול ליצור משמעויות אלימות, כאשר ההתעסקות ביופי תורמת להופעתן של הפרעות אכילה, לריבוי של ניתוחים פלסטיים שלעיתים יוצרים סיבוכים שונים וכאשר היא משפיעה על רווחתן הנפשית ועל דימוי הגוף של נשים.

ניתן לומר, כי גם נשים, אשר עברו הסרת שד, חלקית או מלאה, חשופות לסוג של אלימות מצד חברתנו ה"נאורה" כאשר מיוחסת להן מיניות פגומה או כאשר קיימת השערה כי נפגע תפקודן המיני. האם בהכרח נחשוב כך גם על אדם כרות יד? או על אדם שעבר הסרה של איבר אחר בגופו? היהיו של השד כאיבר מיני נשי, גורר אחריו תגובות קשות המפקירות את האישה ואת תהליכי הנפשים כסובייקט, כאשר היא "מטושטשת" אל מול השד הכרות.

השאלה הנשאלת היא- מתי נוכל לנפץ את השדים הללו הטמונים בשדים מסמלות הנשיות ולאפשר מרחב גדול יותר לנשים להתקיים, גם אם גופן אינו עומד ב"אידיאלים" המוכתבים! מתי תופסק ההתייחסות הסקסיסטית אל גוף האישה אליה מתלווה, פעמים רבות, התנהגות אלימה ובוטה (באופן ישיר ועקיף) כלפי נשים: על התביעה לעיסוק בגוף וביופי לבדה, משלמות נשים מחירים פיסיים ונפשיים כבדים! בעוד ששדיה של האישה שייכים לגופה, נדמה כי הם מעוצבים על ידי ערכים חברתיים ונורמות תרבותיות.

כחברה, מוטלת עלינו האחריות להיות מודעים להטיות בהם אנו שבויים וליצור מרחב גדול יותר ומכבד גם למה שהוא אינו בגדר ה"נורמה" או אינו נתפס כמתאים לאישהו אידיאל קולקטיבי "שגשג".

המאמר נכתב על ידי ליאת יעקובוב, עובדת סוציאלית העובדת בעמותת אחת מתשע ומאסטרנטית באוניברסיטת ת"א במגמת נשים ומגדר.

בשנה האחרונה ליווינו כולנו את מאבקם האמיץ של חולי הסרטן מול משכן הכנסת, אשר נלחמו להכניס תרופות חשובות ומצילות חיים אל סל הבריאות. בין הנאבקים היו גם נשים, נפגעות סרטן שד, אשר נלחמו על הכנסת תרופת ההרצפטין החשובה לסל הבריאות. למרות הניצחון שנחל המאבק, עדיין נסתרים מעיני הציבור, תהליכים רבים וחשובים במאבקן של נשים נפגעות סרטן שד. אחד המאבקים הקשים המתקיימים, בזירה החברתית דווקא, קשורים לייחוסים ולהטיות הרווחות בקרב הציבור כלפי נשים שלקו במחלה. מעבר לסבל הרב הכרוך בהתמודדות עם המחלה, הן במישור הנפשי והן הפיסי, נשים רבות מתמודדות עם החולי שפקד את שדיהן, גם אחרי שניצחו את המחלה.

מעודיות של נשים שלקו בסרטן השד, המשמעות של הסרת השד כל כך עמוקה, עד כי ההשלמה וקבלת ההסרה, נשזרות בתהליך נפשי עמוק, החודר אל נבכי הנשיות ואל תחושת דימוי הגוף של האישה בעיני עצמה ובעיני החברה. מסקר שנערך על ידי עמותת אחת מתשע- נשים למען נשים נפגעות סרטן שד ומכון גיאוקרטוגרפיה בשלהי שנת 2004, עלה כי, 58% מהציבור סבורים כי נשים חשות פחות מושכות מינית לאחר הסרת שד ו 48% סבורים בעצמם כי אותן נשים הן פחות מיניות. מעניין לציין לגבי ממצא זה כי אחוז הגברים הסבורים כי נשים שעברו הסרת שד פחות מושכות מינית כפול מאחוז הנשים הסבורות כך. זאת ועוד, 35% מהציבור סבורים כי נשים אלו נפגעו מבחינת תפקודן המיני. נתונים קשים אלו מחדדים את ההבנה כי לשדי הנשים מיוחס כוח רב ופגיעה בו, (גם אם מסיבות פיסיולוגיות/ רפואיות) שומטת את הנשיות והמיניות ומפקיעה אותה מידי הנשים.

אם ניתן רק לרגע את הדעת אל הנתונים שהוצגו, מצטיירת תמונה עגומה, בה נשים עדיין אמורות לייצג איזשהו אידיאל (שספק מהם שורשיו) ולהסרה רפואית של איבר בגופן- מיוחסות משמעויות כה עמוקות וכואבות אשר מיותר לציין כי אינן נכונות.

בחברתנו המתיימרת להיתפס כנאורה, בה מתחוללים תהליכים חשובים הקשורים

ספר חדש

נשים חסרות מנוח: שיח נשים על זרען לשוויון, מאת דר' רבקה נרדי

"נשים חסרות מנוח" הוא ספר על נשים המחפשות את דרכן הייחודית לחיים של שוויון וכבוד. כל אחת בדרכה, מונעת על ידי מציאות חייה. לפמיניזם פנים רבות. מציאות אתנית-כלכלית-לאומית-השכלתית-מעמדית וכמובן אישית, (גיל, היסטוריה אישית), יוצרים תרגומים מגוונים של הרעיון למציאות חיים ממשית. רבקה נרדי מביאה את הסיפור האישי של מגוון גדול של נשים ואנו הקוראות והקוראים יכולים ללמוד על הקשר הבלתי נמנע בין החוויה האישית-אינטימית לבין אידיאולוגיה שהיא לעולם "גדולה מהחיים".

בדרכה לחפש תשובות הביאה את קולותיהן של אלו שחברו לפמיניזם בשלב מסוים בחייהן. השאלה המרכזית שעניינה אותה היא: האם סיפור חייהן השתנה בעקבות הפמיניזם? וברמה הקולקטיבית - האם אנו הנשים השגנו את השוויון בזירה הפרטית והציבורית כדי שנוכל להתפנות לחזון "האדם ההומאני" הכלל עולמי? וגם: האם דרך חיים פמיניסטית הדביקה אותנו בתחלואי הגברים עד שעלינו להתנער ממנה? וכמובן השאלה הבלתי נמנעת: האם ייתכן קול אחד, אחיד של נשים, או שמא ריבוי הקולות והניואנסים מחייב אותנו להימנע מהצגת הדברים בנוסחאות סוחפות. זה אומר לתת יותר מקום למנגינה נשית עשירה ורבת תהפוכות, מנגינה שצליליה שונים ומגוונים, רכים לעתים וגם צורמים, הססניים וגם בוטים, יפיניים כתפילה בהתהוותה וגם מלאי ייאוש וזעם.

מטרתו של ספר זה היא לחזור ולהציע את חזון השוויון, כפי שיכול להתקיים, וזאת משום שהדבר חשוב וקריטי מדי לחיינו מכדי שנמשוך בכתפינו ונניח לו. אך בשל הפרספקטיבות שרכשנו עם השנים שחלפו אין אנו יכולות ויכולים להסתפק בכך. אנו רוצות ללמוד מה חושבות נשים פמיניסטיות על הפרקטיקה של הפמיניזם בחייהן שלהן. אנו רוצות ללמוד מה חושבות נשים צעירות שנולדו לעולם מודע יותר לזכויותיהן של נשים. האם הפמיניזם הוא להן דרך חיים טבעית? האם יכולה להיות תחייה לפמיניזם וכיצד יש לעצב את פניה של תחייה זו

פרדס הוצאה לאור, 2007 (78 ש"ח)

פְּתָם / אורה ערמוני

פְּשִׁנְסִתְיָמָה הַמְּלַחְמָה
עֶבְדָה הַמְּכַבְּסָה בְּמְלֹא הַקִּיטוֹר
וְיִלּוּנוֹת, כְּסוּיִים, מְצַעִים, מְדִים
הַתְּעַרְבְּלוּ, רִתְחוּ בְּדָנְדִים
שׁוֹאֲבֵי אֶבֶק הַתְּנַשְׁמוּ הַתְּנַשְׁפוּ
וּמִיָּם, נְהָרוֹת שֶׁל מַיִם זָרְמוּ עֲכוּרִים
סוֹחְפִים בְּדֶרֶךְ אֶת זְהֵמַת הַיָּמִים.
אֶפְלוּ גֶשֶׁם פְּתָאוּמִי שֶׁלֹא בָּעֵתוֹ
הַצְּטָרֵף בְּאֶמְצַע אוֹגוּסְט
בְּקוֹלוֹת רְעָמִים, בְּרָקִים וּבְרָד מְצַלֵּף
לְמַהוּמַת הַנְּקִינָן.
חֲשַׁבְתִּי אֲזֵ עַל לֵיָדֵי מְקַבֵּת
נְאֻבְקַת בְּטִירוּפָה בְּכִתְמֵי הַדָּם.
חֲשַׁבְתִּי עַל הַנְּבִיאִי וְרַמְיָהוּ זֹעֵק בְּצַעְמוֹ
"כִּי אִם תִּכְבְּסִי בְּנֶתֶר
וְתַרְבִּי-לָךְ בְּרִית
נְכִתֶם עֲוֹנוֹתֵי
וְיִדְעֵתִי כִּי מֵה שֶׁנִּצְבַּר מִתַּחַת לְעוֹר
נְכִתֶם."

מה לגרעין ולפמיניזם

יום רביעי 10/10/07
בשעה 20:00 בבית אשה לאשה

ערב בשיתוף עדנה גורני, אמאני דעיף וענת יערי

נקיים שיח פמיניסטי סביב העדר הביטחון שלנו בהימצאות נשק גרעיני וההשלכות הסביבתיות, בריאותיות, ביטחוניות על החברה בישראל ובמזרח התיכון ובמיוחד על הנשים. בנוסף לכך נדון בסודיות, בהשתקה וההפחדה בנוגע לטאבו הסגור ביותר בישראל, ועל מאבקים בעולם נגד אנרגיה ונשק גרעיני שמובלים ע"י פמיניסטיות.

קולקטיב

יום ראשון 30.9
יום שני 29.10

"קבלו את הכלה והכנדה"

סרט ושיחה על משקל גוף בהשראת

הסרט "חתונתה של מיוריאל"

עם יהל אס-קורלנדר

יום רביעי 19.9.07 בשעה 20:00

סדנה לכתיבה יוצרת לנשים בקדמת החיים

המחזור התשעה עשר של הסדנה לכתיבה יוצרת

בהנחיית נעמי נמרוד

עומדת להיפתח ב 17.10.2007

הסדנה בהיקף של 15 פגישות תתקיים אחת לשבוע

בימי ראשון בבוקר 10:00 - 12:00

דמי השתתפות 600 ₪,

יתכן שינוי בתשלום בהתאם למספר המשתתפות

פרטים בטלפון 04-8650977

נשמח לראותך

אין צורך בניסיון קודם ובכישרון כתיבה מוכח:

נתפלא לגלות שכולנו מוכשרות

אקטיביזם פמיניסטי

חלמת, התעצבנת, כעסת, התנגדת, רצית לשנות,

חיפשת קבוצת פעולה

נפתחת קבוצה בדיוק בשבילך

הצטרפי לקבוצת האקטיביסטיות של אשה לאשה

נפתחת הרשמה לקורס פעילות,

לפרטים נוספים ניתן ליצור קשר עם חדוה 04-8650977

ומה קורה עכשיו?

כבר שנים את שוחפה למאבק, עובדת, זוגיות, ילדים, או בוחרת לחיות לבד; ולא שוכחת לחת את תמיכתך לנושא מוצדק.

ומה איתך? האם את מעריכה את ההישגים שלך או רק חושבת על מה שחסר לך להשיג? כמה ויתורים עשית בדרך? איך מתמודדת עם מה שלא ניתן לשנות?

בשביל שאלות אלו ואחרות, אני מזמינה אותך להצטרף לקבוצת דיון בת 10 מפגשים אשר תתקיים באשה לאשה, אחת לשבועיים.

דמי השתתפות חד פעמיים של 50 ₪.

לפרטים נוספים והרשמה: לאורה לנדאו 050-8673324

עמותת "אחת מתשע", "אשה לאשה", מרכז "השל" וקואליציה לבריאות הציבור מזמינות

יום שלישי, 16.10.07 מהשעה 17:30 בסינמטק חיפה, שד' הנשיא 142

השד הסביבתי - על הקשרים שבין זהום וסרטן

יוקן הסרט - TOXIC BUST

ולאחריו יתקיים פאנל ודיון בשיתוף הקהל

כולן/ם מוזמנות/ים

ברכות לחיה רובין אס
כניסתה לתפקיד
רכזת קואליצית נשים חיפה

לאורה שת"י היקרה
עוזבת אותנו לאלות אמריקה
איחול" דרך לחיה

דמי חברות לשנת 2007

חברה יקרה, הנך מתבקשת לחדש את החברות באשה לאשה ולשלם את דמי המנוי בהקדם האפשרי למען נוכל להמשיך ולשלוח לך את דף המידע. תודה! ארלוזורוב 118, חיפה 33276 טל 04-8650977 פקס 04-8641072

שם פרטי ומשפחה _____

ת.ז. _____ טל. _____

כתובת _____

הנני מצרפת בזאת 80 ש"ח עבור דמי חברות לשנה

ו/או תרומה בסך: _____ ש"ח.

מערכת: מיקי, ארנה מרי-אש, חדוה אייל, חוה רובין, עולה שתווי, צמרת הרשקו, יהל אס-קורלנדר
עיצוב גרפי: יורדן דותן www.jordandotan.com

אשה לאשה באינטרנט

www.isha.org.il

הצטרפי לרשימת התפוצה שלנו:

ishahfc@netvision.net.il

נשים בשחור

ממשיכות להפגין בכל הארץ!

חיפה כל שישי בין

13:00 - 14:00

בכר הגפן בן-גוריון.

בואי הצטרפי גם את!

פרטים

"إن لم تكن ذبياً، أكلتك النسوان"

واحد. إن حررت نفسي كرجل من اضطهادي لكياني وللأخريات، هان علي تحريري القومي. أنا أيضاً مضطهد، فضالي الراض للنسق المجتمعية الذكورية الابوية ليس دفاعاً عن ذلك "المخلوق الهش الضعيف" الا وهو المرأه، إنما تحريراً لذاتي. المؤلم أننا كرجال لا نرى بما نحن مضطهدون، فلا نعي كيف تؤثر البنى الاجتماعية والصور النمطية لمفهوم الرجولة والانوثة على الرجل؟ او للامثان التي يدفعها كل من لا يتبنى هذه النسق والممارسات. فنرى على سبيل المثال ان المعايير واضحة ومحددة لصورة الرجل المثالي، وكل ما غير ذلك هو إنحراف، مرض وضعف. متوقع من الرجل ألا يعبر عن مشاعره، أن يسلك مساراً معين للنجاح، أن يعمل مهين "رجولية"، أن يمارس رجولته عن طريق قمع المرأه، يُعطى شرعيه عن طريق مواعظ مثل "مين الزله؟ إنت ولا هي؟"، "إن لم تكن ذبياً، أكلتك النسوان"، "فرجيه العين الحمرا من أولها ولا بتشييك"، متوقع منه أن يتقاضى راتباً محترماً وإلا... لن يعتبر "زله قد حاله".

فلا يفتؤون بالترديد بان "الرجال قوامون على النساء"، فلنكن قوامين على أنفسنا وأعمالنا فقط.

وسيم بيرومي

ناشط نسوي

أذكر كاريكاتير لناجي العلي، يقول فيه أب لأبنته "بدك تطلعي مظاهرات تحرري فلسطين، على عين وراسي، أما تروحي عظاهرات تحرري النسوان، إياك ها!"

نهرب نحن الرجال عند سماعنا كلمة "نسويه"، كالفارين من الملاريا. فلا ناقة لنا ولا جمل في هذا الموضوع كلياً، بل انه حصرياً شأن النساء وحدهن، اللواتي بينن لهن قفصاً من ذهب، ولا يفتأن تباكيا وتظلماً...

من يتضهد المرأه؟ لكل مُضطهدٍ مضطهد، اليس ذلك الحال بين الفلسطينيين واليهود؟ من السهل لي كفلسطيني أن أرى الاضطهاد الممارس ضدي كفلسطيني، فيسري الموضوع في عروقي كما يسري النيل في مصر. كيف لنا بمطالبة المحتل الاسرائيلي بالاعتراف في الضيم التاريخي الذي تسببه لنا وبضرورة تحمله مسؤولية الجرائم التي ارتكبتها بحق شعبنا، وفي الوقت نفسه التصل من تحمل المسؤولية على ما تكسبنا البنى الابوية في مجتمعنا من افضليات وسلطة وفوقية على المرأه في المجتمع. فهنا يختلف الحال، يصعب علينا رؤية الاضطهاد. على حد قول هشام شرابي "ظاهرة وخفية في آن واحد، نراها ونحس بها اينما كنا واينما اتجهنا" فليس من السهل أخذ المسؤولية على الوضع القائم، وتعامل مع الموضوع كتكراه.

افليس شائعا ان نسمع مقولات مثل: "ما لي وما له؟"، "القضية" أهم"، "أول نحرر حالنا وقوميتنا وبعدين بنحكي بالكماليات". فنتجاهل بذلك أن "القضية" والنسويه منسوجان بواقع

فعاليات

كولكتيف

يوم الاحد ٣٠،٩
يوم الاثنين ٢٩،١٠

ورشة كتابة إبداعية لنساء في جيل متقدم
الفوج السادس عشر لورشة الكتابة الإبداعية
بإشراف نعومي ممرود

سيتم إفتتاح الورشة يوم ١٧،١٠،٢٠٠٧
الورشة مكونة من ١٥ لقاء اسبوعي،
أيام الأحد ١٠:٠٠-١٢:٠٠ صباحا

رسوم الإشتراك ٦٠٠ ش.ج، المبلغ قابل للتغيير حسب عدد
المشتركات

للتفاصيل ٠٤-٨٦٥٠٩٧٧

تسرا رؤيتك

لا حاجة لان تكون لديك تجربة سابقة وموهبة مثبتة في
الكتابة: سوف نتفاجأ اننا جميعا موهوبات

"رحبوا بالعروس الثقيلة"

فيلم "عرس ميوريال" ومحادثة عن وزن الجسم
مع ياهيل أس - كورلندر

يوم الاربعاء ١٩،٠٩،٠٧ الساعة ٢٠:٠٠.

العلاقة بين سرطان الثدي والبيئة الملوثة

سيعرض فيلم - TOXIC BUST

وبعد ذلك ستقام حلقة نقاش بمشاركة الجمهور

كلكن/م مدعوات/ين

ما للنسوية وللذرة؟

يوم الأربعاء ١٠/١٠/٠٧

الساعة ٢٠:٠٠ مساء

أمسية مشاركة: عدنا جورني، أماني ضعيف وعنات يعاري
حوار نسوي حول انعدام أمننا لحيازة إسرائيل على أسلحة
الدمار الشامل أي الأسلحة النووية. سنقوم بعرض التوابع
الأمنية والصحية والبيئية في المجتمعات في المنطقة وخاصة
على النساء. سنتطرق أيضاً إلى السرية التي تغلف كل
ما يتعلق بطابو الذرة الإسرائيلية والإسكات والتخويف
الممارس ضد كل تحد لهذا الطابو. وسنعرض نضالات
نسوية رافضة للذرة وتبعاتها حول العالم

وماذا يحدث الان؟

منذ سنوات وانت شريكة في النضال، تعملين، علاقة زوجية،
اولاد او تختارين العيش لوحدهن؛ ولا تنسين ان تدعمي

موضوعا مهما.

وماذا عنك؟ هل تقدرين انجازاتك ام انك تفكرين فقط بما
لم تنجزتي؟ كم تنازلت في الطريق؟ كيف تتعاملين مع ما لا
يمكن تغيره؟

من اجل هذه الاسئلة واخرى، ندعوك للانضمام لمجموعة
نقاش مكونة من ١٠ لقاءات والتي سوف تقام في ايشاه
لايشاه، مرة كل اسبوعين. رسوم الاشتراك ٥٠ ش.ج.

لمزيد من التفاصيل وللتسجيل. ليثورا لنداو ٨٦٧٣٣٢٤-٠٥٠

حركية نسوية

حلمت، غضبت، اعترضت، اردت التغيير، بحثت عن
مجموعة عمل.

سوف تفتتح مجموعة من اجلك

انضمي الى مجموعة الناشطات في ايشاه لايشاه

افتتح التسجيل لدورة ناشطات، لمزيد من التفاصيل الرجاء

الاتصال بحدفا - ٠٤٨٦٥٠٩٧٧

جمعية واحدة من تسع، إيشاه لايشاه، مركز هيشل

والإئتلاف لصحة الجمهور

يدعونكن

يوم الثلاثاء ١٦،١٠،٠٧ من الساعة ١٧:٣٠ بسنماتيك حيفا،

سدرت هنسي ١٤٢

أصوات - نساء فلسطينيات مثليات
١١٨ شارع ارلوزوروف، حيفا ٣٣٢ ٦٧
تلفون: ٢٣٥٧-٨٦٦-٤-٩٧٧
فاكس: ١٠٧٢-٨٦٤-٤-٩٧٧
www.aswatgroup.org